

Simion Alterescu

PRIMA ȘCOALĂ ROMÎNEASCĂ DE TEATRU

Cînd în anul 1819 elevii Școlii din București dădeau primul spectacol în limba romînă — cu *Hecuba* de Euripide — îndrumătorul acestor tineri entuziaști, Ion Eliade Rădulescu, cîtorul de mai tîrziu al primei școli romînești de teatru, juca rolul titular în „travestis” și îndeplinea totodată rolul de „suflor” nu numai pentru că era pur și simplu îndrăgostit de teatru. Era în această primă manifestare teatrală romînească din Țara Romînească semnul entuziasmului și patrioticeității care-i îndemnasese în aceeași direcție pe Gh. Asachi în Moldova și pe Gh. Bariț în Ardeal; era impusul spectacolelor de la Cișmeaua Roșie, unde eteriști, în frunte cu Costache Aristia, reprezentau în limba greacă tragedii eline și tragedii cu subiecte patriotice și revoluționare.

N. Filimon scria în *Ciocoi vechi și noi* că romînii datorează în mare parte „revoluția” lui Tudor Vladimirescu, mișcării naționale care le-a redesteptat dorința drepturilor lor ancestrale, „ideilor de libertate și eroism”, culese de junii romîni din pisele: *Moartea lui Cezar*, *Achile*, *Timolion* sau *Hecuba*.

Programul Societății „Filarmonica” publicat în „Curierul Romînesc” din 7 ianuarie 1834

Pagină-program a „Gazetei Teatrului Național”, editată de Societatea „Filarmonica”

Cu prilejul acestor prime reprezentării în limba română (*Hecuba* fusese urmată de câteva alte comedii, printre care și *Zgîrcitul* — *Avarul* — de Molière în care Nănescu, traducătorul *Hecubei*, juca rolul titular), Iancu Văcărescu scrie poezia *Saturn* în care relevă importanța națională și rolul educativ pe care trebuie să-l aibă teatrul românesc.

*V-am dat teatrul, vi-l păziți,
Ca un lăcaș de muze
Cu el curînd vești fi vestiți
Prin vești departe duse.*

*În el năravuri îndreptați,
Dați ascuțiri la minte,
Podoabe limbii voastre dați
Cu romînești cuvinte.*

Teatrul era folosit dintru început pentru răspîndirea ideilor de libertate și progres, pentru formarea unei conștiințe naționale. Dar, spectacolele date de școlarii din București nu erau decît un început simbolic, pe calea realizării unui teatru românesc.

În „Societatea literară” a lui Ion Eliade și C. Golescu și în special în „Societatea Filarmonică”, înființată la 1855, se naște ideea creării unui teatru românesc. Dar un teatru românesc nu se putea înființa fără actori bine pregătiți.

Activitatea diletanților continuase sporadic și pînă la constituirea „Societății Filarmonice”. În școala înființată de C. Golescu pe moșia sa, și condusă de Aaron Florian, s-a reprezentat tragedia *Regulus* în traducerea lui Ioan Văcărescu și în interpretarea elevilor — fii de boieri și negustori, din județele Argeș, Dîmbovița și Muscel. „Curierul românesc”, din toamna anului 1850, care relatează „spectacolul teatral” îndemna pe cei chemați „să tragă rodnică și adîncă brazdă în ogorul artelor și al literaturii”.¹

C. Aristia și Ion Eliade, în anii 1850—1851, îi inițiau pe școlarii de la Sf. Sava în primele taine ale meșteșugului actoricesc, căutînd să dezvolte gustul pentru teatru și pasiunea pentru artă.

În casele Cîmpineanului erau adesea chemați școlarii să asiste la lecturile făcute de dascălul lor C. Aristia. Treptat, aceste lecturi s-au îmbogățit cu mici reprezentări, scene sau acte din comedii clasice, interpretate de școlarii: C. A. Rosetti, în vîrstă pe atunci de 16 ani, Iancu Florescu — viitorul general —, sau Const. Ollănescu.²

În sala pitarului Andronache, Aristia îi învăța pe acești temerari inițiatori ai teatrului românesc cum să umble, cum să-și ție trupul și minile, cum să declame și să-și schimbe glasul după împrejurări. Eliade făcea adesea pe „sufiorul”, dar „nu simțea greul cînd vorbea fiecare îndeosebi, căci își știau bine părțile de rost, ci numai cînd erau mai mulți laolaltă, fiind-că sau unul lua vorba din gura altuia, sau nu prindea la vreme replica”.

Aci se parțisea teatru de două ori pe lună; aci se reprezintă *Ceasul de seară* de Kotzebue în traducerea lui I. Văcărescu și scene din *Amfitrion* și *Avarul* de Molière și se joacă în limba franceză *Zaira* de Voltaire, *Iunius Brutus* și *Oreste* de Alfieri.

Spectacolele diletanților, date însă într-un cadru restrîns (în casele lui C. Golescu, Dumitrache și Scarlat Ghica sau Ion Cîmpineanu și chiar în sala pitarului Andronache din apropierea Sărindarului), aveau un caracter sporadic și nu puteau rezolva problema afirmării dreptului la existență a unui teatru românesc permanent. Aceasta se va putea numai atunci cînd un grup de iubitori ai teatrului se vor fi dedicat acestei arte, ar fi învățat-o și și-ar fi însușit-o ca o profesiune.

¹ v. Issachar, p. 78 și D. C. Ollănescu, *Teatrul la Romîni*, p. 43.

² v. D. C. Ollănescu, *Teatrul la Romîni*, p. 45 — care deținea aceste informații chiar de la tatăl său, C. Ollănescu, fost elev al Școlii Filarmonice.

Iniințarea primului teatru românesc era condiționată de existența unei școli de teatru care să pregătească pe viitorii actori români. Ceea ce a fost posibil numai după iniințarea „Societății Filarmonice” și a școlii acesteia.

Aci, în sinul Filarmonicii, s-a născut ideea întemeierii unui teatru național și aci a luat ființă și prima școală românească de teatru. Aceasta a fost posibil însă numai după ce Țările Românești au primit Regulamentul Organic, care prilejuia dezvoltarea învățămîntului în limba națională, în perioada în care în cultura românească au început să pătrundă ideile democratice ale epocii.

„Societatea Filarmonică”, iniințată de Ion Cimpineanu și Ion Eliade în Octombrie 1833, urmărea, după cum o mărturisește programul ei, „cultura limbii românești și înaintarea literaturii, întinderea muzicii vocale și instrumentale în Principat, și spre aceasta formarea unui teatru național”.

Acum 125 de ani, în luna ianuarie 1834, lua ființă — la numai câteva luni de la întemeierea „Societății Filarmonice” — prima școală românească de teatru, „Școala de muzică și declamațiune”.

Ion Cimpineanu, ca supraveghetor, și Ion Eliade, ca director, au fost ctitorii și organizatorii acestei școli menită să scoată teatrul românesc din faza diletantismului și să pregătească prima generație de actori profesioniști.

La 19 ianuarie 1834 I. Cimpineanu și Ion Eliade adresau Eforiei școalelor următoarea adresă în care vesteau iniințarea școlii pomenite:

„Către cinstita Eforie a școalelor.

Povățuții de iniințarea cinstitei Logofeții a celor bisericesti publicată prin Buletinul oficial de sub No. 50 din 2 Noembre anul 1833³, jos însemnații au cinstea a aduce la cunoștința cinstitei Eforii că școala de muzică vocală, de declamație și de literatură, întocmită după învoirea, dorința și ajutorul a mai multe obraze, are a se deschide la 20 ale acestei luni. Spre sciința cinst. Eforii de scopul învățăturilor acestei școli, de profesorii ei și de șirul învățăturilor, jos însemnații alăturăm aicea foaia „Curierului românesc” de sub No. 711 din 834 ianuarie 7.⁴

1834 Ian. 19. București No. 1

iscăliți: Cimpineanu, Eliade

Iniințarea școlii teatrale nu era un fenomen izolat. Programul „Societății Filarmonice” prevedea răspîndirea culturii în mase prin „crearea școalelor primare în fiecare sat”, prin „crearea școalelor normale în capitala fiecărui județ”, prin „fondarea de jurnale sau gazete în limba romînă” și prin „formarea unui teatru național”. Mădularii „Societății” porneau de la principiul că școala, presa și teatrul sînt mijloacele principale pentru răspîndirea culturii. Încă de la începutul sec. al XIX-lea ideea luminării poporului este legată de școală și teatru. De cele mai multe ori vom găsi, la oamenii de cultură ai epocii, rolul funcțional al teatrului identificat cu cel al școlii. Și teatrul și școala sînt privite ca instrumente de învățătură, de educare și de răspîndire a ideilor și a limbii naționale în mijlocul poporului.

De aceea, Eliade cerea în „Curierul românesc” crearea unui repertoriu în limba romînă, a unei dramaturgii originale, iniințarea unui teatru românesc stabil, și totodată educarea și formarea artistică a actorilor.

Ideile enunțate de Eliade în programul școlii, pe care vrea s-o iniințeze — și nu numai cu această ocazie —, prin caracterul lor militant-social și prin preocupările pentru problemele specificului artei teatrale, constituie o îmbogățire a ideilor despre teatru enunțate pînă la el.

Eliade pornește de la ideea că teatrul trebuie să se adreseze păturilor largi, căci „clasele contemporane de stare, de vîrstă, unele știu a cefi și altele nu”, iar dacă gazeta este numai pentru cei care știu a citi, teatrul trebuie să fie și „pentru unii și pentru alții”.⁵ Eliade, ca și alți contemporani, asociază teatrul cu școala în

³ Cei doi conducători ai școlii se referă la dispoziția care cerea informarea amănunțită asupra „institutilor private” în spiritul articolului 364 al Regulamentului Organic, care prevedea că „Toate școalele particulare ce sînt acum întocmite și ce se vor mai întocmi de acum înainte, să fie cunoscute stăpînirii, și ea va avea băgare de seamă asupra sistemii învățăturilor, ce se cuvine a se ține în fieși-care școală prin mijlocirea Eforiei Școalelor”. (După D. C. Ollănescu — Teatrul la Romîni, p. 52).

⁴ Foaia „Curierului românesc” la care se referă semnatarii cuprinde principiile organizării Societății, argumentarea necesității iniințării școlii, precum și programul de studii.

⁵ Scrisoarea către C. Negruzzi — Muzeul Național Buc., 18 nov. 1836.

stabilirea funcției moralizatoare a acestuia⁶, dar el merge mai departe în stabilirea funcției culturalizatoare a teatrului (teatrul „familiarizează iară pe toți, pe nesimțite, cu istoria națiilor”), în afirmarea rolului teatrului de a „insufla gust pentru al veacului” și de a dezvolta „simțul soțiabilității”.

Pentru a putea înființa o școală de actori, Eliade trebuia mai întâi să spulbere prejudecățile care desconsiderau pe profesioniștii teatrului. El a căutat de aceea în perioada imediat premergătoare înființării școlii să stabilească în primul rând poziția și funcția socială a actorului. Pornind să facă un teatru și o școală de teatru, Eliade lupta pentru acreditarea morală și cetățenească a actorilor în societate, cerind pentru cei ce se hotărâu să înfrunte prejudecățile vremii să nu mai fie socotiți „în societate ca un paria politic, ca un comediant lăsat la voia întâmplării și nădăduind a-și scoate a sa hrană acceptînd de la bunăvoința priitorilor” și să li se aplice regimul pe care-l obținuseră actorii în Rusia, („...Guvernul împărațesc al Rusiei astăzi a întocmit un Regulament pentru teatrurile împărătești, prin care teatrul în acest imperiu se va face o carieră asemenea de cinstită ca și celelalte; actorii se vor socoti de amployați ai statului; vor avea leafă ca toți ceilalți, vor avea pensia pe viață și văduvele și fiii lor vor fi întru adăpostire despre orice năvălire a ticăloșiei”.⁷

Școlarii intrați la Filarmonica erau de proveniență socială foarte variată. Mulți „au călcat în picioare toate prejudețele și ca să fie ascultători la glasul patriei care îi cheamă a contribui și din parte-le spre a ei cinste întru formarea teatrului național, mulți s-au arătat surzi la glasul naturii, părăsind și chiar pe ai lor părinți și preferînd strîmtoarea și neavrea ca să poată odată, înfățișînd pe scena romînească pe bărbații cei mari ai veacurilor trecute, a răsplăti întemeitorilor teatrului romînesc, pomenind și recomandînd numele lor pînă în cele mai după urmă clipe”.⁸

În articolul publicat în „Curierul romînesc”, care preceda deschiderea Școlii Filarmonice, Eliade arăta că această inițiativă a Societății este pornită din convingerea că „teatrul însoțit de învățatură publică este cel mai de-a dreptul mijloc de a dărăpăna obiceiurile cele urite și a forma gustul unei nații”.

Nici o restricție nu împiedica pe vreun tînăr să se înscrie ca școlar al cursului de literatură și declamațiune care era „slobod de obște la orice tînăr fără să fie supus la nici un fel de condiție”⁹.

Printre primii elevi ai Filarmonicii sînt *Frosa Vlasto-Popescu* (care va face o strălucită carieră în străinătate, cunoscută fiind sub numele de Marcolini), *Costache Mihăileanu*, fiu de bărbier — viitorul interpret al lui Octaviu din *Vicleniule lui Scapin*. Alvaré din *Alzira* și Omar din *Fanatismul* și viitorul director al Teatrului de diletanți înființat la București în 1844 împreună cu Costache Caragiale; *Constantin Ollănescu*, fiu de boier — care jucase teatru încă înainte de înființarea școlii dar va părăsi teatrul după desființarea ei; *Ioan Curie*, fiu de cojocar, interpret preferat de Aristia în dramele lui Voltaire și Alfieri, *Nicu Andronescu*, interpretul talentat al lui Mahomet în *Fanatismul*; *Gh. Buroleanu*, talentat actor de comedie care a devenit „întîiul comic” al tinerei trupe, și apoi *Ioan Lăscărescu*, fiul vătafului de la curtea boierului Bălăceanu, *Ioan Rîmniceanu*, *Costache Dimitriu*, fiu de preot, *Ralița Mihăileanu*, *Doamna Caliopi*, *D-ra Elenca*, *D-ra Lang* etc.¹⁰

⁶ „...cînd s-au bolnăvit noroadele,.... teatrurile întovărășite cu instrucția publică, fără să omoare niciodată, au îndreptat moralul”. I. Eliade în „Curierul romînesc” nr. 57, 9 noiembrie 1837, p. 228.

⁷ I. Eliade — în „Curierul romînesc” nr. 57 din 9 noiembrie 1833.

⁸ I. Eliade — Lucrările societății Filarmonice 1835, p. 4—5 în „Cuvînt spus la eczamenul școlii soțietații Filarmonice”.

⁹ Singura condiție pe care trebuiau s-o îndeplinească totuși, viitorii elevi ai Filarmonicii era ca aceștia să fi urmat „sau în colegiul din Sf. Sava, sau în alte școli private... încăl învățăturile a cîteva clase de *umaniore*”.

¹⁰ Școala și-a început activitatea cu 20 de elevi (*Frosa Vlasto*, *Caliopi*, *Ralița Mihăileanu*, *Lang*, *Elenca*, *Nicu Andronescu*, *C. Ollănescu*, *Ioan Curie*, *C. Mincu*, *N. Diamand*, *C. Mihăileanu*, *Ioan Rîmniceanu*, *Ioan Lăscărescu*, *C. Dimitriu*, *S. Petrescu*, *A. Ciuculescu*, *Gh. Buroleanu*, *L. Tîngoveanu*, *A. Simionescu*, *P. Bralgher*).

În anul 1835 numărul școlarilor a crescut pînă la 30. Printre cei intrați în acest an în școală a fost și Costache Caragiale.

Unii dintre ei vor părăsi teatrul după destrămarea „Societății Filarmonice“, dar majoritatea lor se vor regrupa în jurul lui C. Caragiale, în preajma revoluției de la 1848 și vor constitui mai târziu primele cadre de actori ale Teatrului Național înființat la București (1852).

Școala s-a deschis, în 20 ianuarie 1834, în apropierea colegiului Sf. Sava (în casele pitarului Dincă Boerescu), dar acest local nu putea să satisfacă numărul mereu crescând al școlărilor. Căutând cursurile se vor ține chiar în incinta colegiului, și atunci când nici odăile lui Eliade din „mahalaua Dudescului“ n-au mai fost corespunzătoare, școala s-a mutat în „încăperile de alături cu sala din curtea Slătineanului“¹¹.

Articolul programatic din „Curierul românesc“ ne informează și despre corpul profesoral al școlii. Ion Eliade era director și profesor de literatură, Bongianini, profesor de muzică, C. Aristia, profesor de mimică și declamațiune, Winterhalder, secretar-bibliotecar și profesor de istoria artelor, Dupont, profesor de dans și scrimă, iar Schlaf, profesor de pian.

Înseși cursurile prevăzute în programul școlii indică orientarea pe care inițiatorii voiau s-o dea pregătirii artistice a primei generații de actori români.

Aristia trebuia să-și înceapă cursul său de mimică și declamațiune prin „a deprinde pe tineri întru cetirea cea curată, a păzi punctuația, a apăra cetirea după duhul perioadelor, introducând pe cetitori în înțelesul celor scrise“¹².

Pregătirea artistică teatrală era împărțită pe faze judicios constituite, care urmăreau familiarizarea treptată a școlărilor cu problemele cele mai dificile de interpretare. După faza deprinderii cu „cetirea cea curată“, tinerii viitori actori treceau la „cetirea cea adevărată a versurilor“, apoi la arătarea patimilor și caracterelor „imitând pe cât vor putea natura“, apoi la „zugrăvirea cea adevărată a patimilor și caracterelor“ și în sfârșit, în ultima fază, la forme de reprezentare dramatică „prin unire la un loc de mai mulți tineri“.

Acest program, enunțat de Ion Eliade, era completat de cursul său de literatură „pregătitor cu teoria acelor ce dl. Aristia va pune în lucrare prin declamațiune“. Cursul lui Eliade era o istorie a literaturii universale, care prezenta autorii și operele cele mai însemnate, care conținea noțiuni elementare de estetică („despre frumos, despre gust, despre proză și poezie, despre felurile poeziei“), care insista asupra elocvenței și a felurilor ei, dând importanță problemelor declamației.

„În zadar — spunea Eliade — un actor s-ar sui pe scenă ca să ne înfățișeze veacurile trecute, patimele și virtuțile, ca să ne învețe sau să ne pricinuiască petrecerea, dacă mișcărilor sale cele stângace, dacă glasul său cel necioplit și neimitator și dacă musculația obrazului său nu se vor potrivi cu persoana ce arată“; căci „dacă scrierea sau cărțile unei limbi este trupul literaturii unei națiuni, declamațiunea este sufletul ei, fără dinsa literatura este ca moartă și niciodată nu va face isprava unui trup însuflețit“¹³. Mentorul școlii de teatru a Filarmonicii dădea o mare importanță declamației, aceasta determinând valorificarea textului dramatic, a ideilor conținute și totodată a limbii naționale în forma literară a operelor dramatice reprezentate.

Prin alcătuirea programului școlii de teatru, Eliade a adus o contribuție deosebit de însemnată la formarea profesională a primilor actori români. Condiționând valabilitatea talentului de o cultură multilaterală, el preciza calitățile care-i sînt necesare unui actor: „...cîte trebuieesc unui tînăr, ca să poată îndrăzni a se numi pe sine un bun artist sau actor: un chip interesant, un trup bine crescut și mlădios, un glas sonor și plăcut, un suflet trufaș și îndrăzneț, o creștere îngrijită, o cunoștință foarte cu scumpătate a artelor cele frumoase“¹⁴.

Cultura actorului — se dovedește din programul școlii — era privită de Eliade ca un element care condiționează veridicitatea creației acestuia, căci rolul trebuie potrivit — după părerea sa — după datele istoriei, după natura sentimen-

¹¹ v. D. C. Ollănescu — Teatrul la români, p. 56. Ultimul sediu al școlii era pe locul în care se află astăzi Restaurantul „București“, fost Capșa.

¹² „Curierul românesc“, 7 ian. 1834.

¹³ Loc. citat.

¹⁴ Din „Cuvînt la Așezămîntul Școlii Filarmonice“.

telor eroului, după aspectul fizic și cadrul social în care evoluează. („Trebuie un actor să înțeleagă foarte bine pe poezii cei mai vestiți și să-și insinue sentimentele lor cele înflăcărâte? Trebuie să cunoască bine istoria ca să poată să le înfățișeze caracterul și patimile persoanei cu care se îmbracă? adică trebuie să fie un bun profesor de literatură? Trebuie să cunoască și să știe muzica și danțul? Trebuie să cunoască încai teoria picturii și a sculpturii ca să-și formeze gustul îmbrăcămînții și al pozițiilor? Negreșit!“¹⁵.)

Ceea ce aduce Eliade ca un element extrem de valoros în programul de învățămînt este ideea rolului educativ al actorului, ideea afirmării necesității confruntării creației acestuia cu natura, cu realitatea. Cu toate că, în părerile sale despre literatura dramatică și în literatura sa proprie, Eliade era puternic influențat de romantismul francez, principiile sale pedagogice teatrale dovedesc că, în ceea ce privește arta scenică, el pleda pentru un teatru realist.

Cerința ca un actor să fie „un zugrav sincer al naturii“ și să redea întotdeauna adevărul și firescul nu lasă nici un echivoc în această privință.

Repertoriul Școlii Filarmonice era de asemenea o dovadă a orientării realiste a acesteia. Afirmarea ideii despre însemnătatea pentru teatru a unui repertoriu educativ și cu un conținut artistic, idee care apare la toți cei care militau în acea vreme pentru un teatru național, este strîns legată, la Eliade, de ideea veridicității în literatura dramatică, de caracterul realist al dramaturgiei. Milîtînd pentru o dramaturgie națională, pentru crearea unei comedii satirice originale și dînd îndrumări teoretice viitorilor creatori ai literaturii dramatice românești, Eliade a pregătit în cadrul școlii pe care o conducea repertoriul pentru viitorul teatru național. Dacă nu a putut reprezenta piese originale — ele aveau să apară doar cu un deceniu mai tîrziu și nu străine de îndemnul repertoriului Filarmonicii — Eliade a alcătuit un repertoriu școlar care mărturisește aspirațiile sociale și artistice ale filarmoniștilor.

Traducerile tipărite de Eliade în primul an de existență a Filarmonicii (*Fanatismul* și *Zaira* de Voltaire, *Amfitrion* de Molière, traduse de Eliade, *Saul*, *Virginia* de Alfieri, *Căsătoria silită* de Molière, traduse de C. Aristia, *Prețioasele* de Molière, tradusă de Ion Ghica, *Bădăranul boierii* de Molière, tradusă de cpt. Voinescu, *Doctorul fără voie* și *Georges Dandin* traduse de maiorul Voinescu, *Amorul doctor* de Molière, tradusă de Ioan Florescu, *Violențele lui Scapin*, tradusă de C. Rasti, *Zgîrcitul* (Avarul) de Molière și *Eraclie* de Corneille, traduse de Ioan Ruset, *Văduva vicleană* de Goldoni, tradusă de C. Moroiu, precum și *Bolnavul imăginar* de Molière, *Meropa* de Voltaire, *Somnambula* de Scribe etc. etc.) au constituit substanța repertoriului școlii.

Regulamentul Societății „Filarmonice“ prevedea că una din îndatoririle directorului școlii era și aceea de a alcătui „un repertoriu pe seama viitorului teatru național“¹⁶.

Prima piesă reprezentată de școlarii Filarmonicii a fost *Mahomet* de Voltaire — la 29 august 1834. Au urmat apoi *Amorul doctor* (7 dec. 1834), *Silita căsătorie* (11 martie 1835). Din primăvara anului 1835 în reprezentațiile ce vor avea loc, regulat — de două ori pe săptămînă, vor fi reprezentate piesele lui Molière, Voltaire, Alfieri.

Filarmonica relua și îmbogățește repertoriul patriotic revoluționar al eteriștilor, prezentîndu-l în traduceri românești.

Și chiar dacă Filarmonica, din cauza disensiunilor politice intervenite în sinul societății, va părăsi repertoriul de traduceri din Molière, Voltaire, Alfieri, înlocuindu-le cu piese lipsite de conținut revoluționar, ea rămîne în istoria teatrului nostru ctitor al primului repertoriu de teatru românesc.

Cînd la 29 august 1834, la șapte luni de la înființarea școlii, elevii Filarmonicii au prezentat primul lor spectacol, ei au confirmat în fața publicului roadele primei școli românești de teatru.

¹⁵ I. Eliade — în „Curierul românesc“ nr. 57 din 9 nov. 1833.

¹⁶ v. „Studii și cercetări de istoria artei“, nr. 2/1958, M. Bărbuță, „Repertoriul Filarmonicii“.

În drama lui Voltaire, *Mahomet* sau *Fanatismul*, au apărut pentru prima oară pe scenă un grup de actori români care păraseau diletantismul și puneau bazele școlii actoricești naționale.

Aceștia erau C. Andronescu (Mahomet), I. Curie (Zopir), N. Diamand (Seid), Ralița Mihăileanu (Palmira), C. Mihăileanu (Omar), C. Dumitru (Fanor).

Întiul examen public al Școlii Filarmonice¹⁷ a fost precedat de cuvîntul lui Ion Eliade adresat „mădularilor” Filarmonicii :

„Cu această școală, domnii mei, ce domnia-voastră ați întemeiat, nu sînteți numai fondatori ai teatrului național, ci și literatura romînească vă va fi în cea mai mare parte datorare...”

„Cercetarea de astăzi va da dovadă și despre vremea viitoare, isprăvile de astăzi seară îmi vor da îndrăzneală a pune înainte și a vă recomanda, silințele și dorul acestor tineri școlari”.

Se născuse, acum 125 de ani, prima școală romînească de teatru și prima generație de actori români.

¹⁷ Examenul a avut loc în sala de teatru a lui Ieronim Momolo.

Afișul anunțînd spectacolul
„Amorul doctor” de Molière,
jucat de elevii școlii Socie-
tății „Filarmonica”

